

2. 8. 2002

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Státní služba jako elitní zaměstnání?

Ačkoli se otázka v nadpisu tohoto článku může zdát přinejmenším hodně nadsazená, Parlament České republiky přijal relativně nedávno zákon č. [218/2002](#) Sb. o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (dále jen služební zákon), kterým se k uvedenému stavu snaží přiblížit.

Ačkoli se otázka v nadpisu tohoto článku může zdát přinejmenším hodně nadsazená, Parlament České republiky přijal relativně nedávno zákon č. [218/2002](#) Sb. o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (dále jen služební zákon), kterým se k uvedenému stavu snaží přiblížit.

Uvedený zákon je jedním z řady podobných, které mají za úkol stabilizovat a zprůhlednit situaci v úřadech a orgánech v působnosti státu (připravuje se dále například nový zákon upravující služební poměr příslušníků Policie ČR a dalších ozbrojených sborů). Společným jmenovatelem těchto zákonných úprav je zvýšení odborných, zdravotních a jiných požadavků na státní zaměstnance a zároveň vytvoření pozitivních stimulů pro práci ve státních službách, kterými jsou například minimálně 5 týdnů dovolené, další plat, mnoho dalších sociálních výhod, jistota zaměstnání za předpokladu bezproblémového plnění úkolů apod. Účelem všech těchto opatření je snaha přitáhnout více odborníků a motivovat je k práci pro občany a v konečném důsledku tedy k nápravě stavu, se kterým se ještě na mnoha místech můžeme setkávat i dnes – tedy úřadem fungujícím zejména jaksí sám pro sebe.

V konkrétním námi probíraném případě služební zákon upravuje (dle § 1) právní poměry zaměstnanců vykonávajících ve správních úřadech státní správu jako službu, kterou Česká republika poskytuje veřejnosti, organizační věci státní služby, přípravu fyzických osob na službu, služební vztahy státních zaměstnanců ve správních úřadech a odměňování těchto osob. Zjednodušeně řečeno se zákon vztahuje na všechny státní úřady s výslovným vymezením členů vlády a členů Rady pro rozhlasové a televizní vysílání (§ 2 a 3).

Novinkou, opět společnou pro tento a podobné zákony, je služební označení státních zaměstnanců v závislosti na dosaženém vzdělání (dosud se nejčastěji používaly termíny referent a správní rada). Od 1.1.2004, kdy by měl služební zákon nabýt účinnosti, bychom se tak měli setkat s referenty, odbornými referenty, referenty-specialisty, vyššími referenty, inspektory (všichni musejí mít minimálně úplné střední vzdělání), vrchními inspektory (vyšší odborné vzdělání), rady (bakalářský stupeň vysoké školy), odbornými rady, vrchními rady, ministerskými rady, vyššími ministerskými rady a vrchními ministerskými rady (magisterské vysokoškolské vzdělání).

Úplnou novinkou, jež nový služební zákon zavádí, je zřízení Generálního ředitelství státní služby spadající pod Úřad vlády, které má dle § 11 služebního zákona působit jako organizační, koncepční, koordinační, řídicí, výkonné a kontrolní místo ve věcech státní služby. V jeho čele bude stát generální ředitel a hlavní náplní činnosti Generálního ředitelství bude systemizace státní služby, příprava a kontrola dodržování služebních předpisů, vedení rejstříku státních zaměstnanců apod. Velkým nebezpečím pro tento nově zřizovaný orgán však bude nutnost vyvrátit pocit mezi občany, že se jedná o další úřad pro úřad a dokázat smysluplnost své existence v praxi.

Za současného stavu je procedura přijímání nových státních zaměstnanců obvykle upravena pouze

vnitřními předpisy příslušného orgánu nebo úřadu a praxe (tedy zejména náročnost a struktura jednotlivých výběrových řízení) se tak velmi liší. Nový služební zákon tento stav mění a podrobně upravuje přípravu na státní službu včetně výběrového řízení. Taxativně jsou stanoveny předpoklady, jež musí uchazeč splňovat (mj. zdravotní způsobilost, stanovené vzdělání, bezúhonnost) i okolnosti vyhlášení a průběhu výběrového řízení (§ 17 a násl.) Nově se po úspěšném absolvování výběrového řízení uchazeč nestane okamžitě státním zaměstnancem ve stanoveném služebním postavení, ale stane se pouze čekatelem (tento model přípravy na povolání se dosud praktikuje pouze v právnických povoláních).

Po absolvování tříleté čekatelské praxe se pak čekatel přihlásí na úřednickou zkoušku, jejíž úspěšné vykonání je nezbytnou podmínkou jmenování do služby na dobu neurčitou dle služebního zákona. Co bylo smyslem zavedení tohoto institutu je zřejmé, byla to snaha nepřijímat osoby nezpůsobilé služby, když dosud uplatňovaná zkušební doba dle zákoníku práce na odhalení problémových osob většinou nestačí.

Tímto jsme tedy ukončili proces vybírání nových státních zaměstnanců (díky kterému by v ideálním případě byli mnohem erudovanější a jejich práce efektivnější). Rozborem samotné státní služby, výhod a omezení z ní plynoucích státním zaměstnancům se budeme zabývat v některém z následujících článků.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nepřímé povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)